

การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
PRESENTATION OF QUALITATIVE RESEARCH FINDINGS

วรรณวิชนี ถนอมชาติ

WANVICECHANE E TANOAMCHARD

มหาวิทยาลัยบูรพา

BURAPHA UNIVERSITY

จังหวัดชลบุรี

CHONBURI PROVINCE

อุทัย อันพิมพ์

UTHAI UNPHIM

จำเนียร จวงตระกูล

JAMNEAN JOUNGTRAKUL

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

UBON RATCHATHANI UNIVERSITY

จังหวัดอุบลราชธานี

UBON RATCHATHANI PROVINCE

รับบทความ : 7 กันยายน 2563 /ปรับแก้ไข 24 กันยายน 2563 /ตอบรับบทความ 29 กันยายน 2563
Received 7 September 2020 /Revised 24 September 2020 /Accepted 29 September 2020

บทคัดย่อ

การนำเสนอผลการวิจัยเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ดำเนินการวิจัย เนื่องจากเป็นส่วนที่สามารถตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของทุกโครงการวิจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการทราบเป็นอันดับแรก การวิจัยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยเชิงปริมาณ และงานวิจัยแบบผสม แต่ละรูปแบบที่กล่าวมาจะมียุทธวิธีของศึกษา การออกแบบ การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอผลการวิจัยที่แตกต่างกัน การวิจัยเชิงคุณภาพจะมุ่งค้นหาความจริงจากเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง โดยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องที่ต้องการศึกษา ข้อค้นพบส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่อธิบายคุณลักษณะหรือความจริงในสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติ ความจริงดังกล่าวไม่ได้ถือเป็นเพียงข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงข้อมูลมากมายที่เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจโดยรอบ ส่วนสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพจึงขึ้นอยู่กับ การนำเสนอข้อค้นพบที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ ผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจในกระบวนการของตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงจุดสิ้นสุดและสามารถเขียนเพื่ออธิบายรายละเอียดทั้งหมดอย่างต่อเนื่องให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างครบถ้วนและถูกต้อง บทความนี้นำเสนอวิธีการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีลักษณะเฉพาะ

แตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยรูปแบบอื่น ทั้งนี้เพื่อประกอบการพิจารณาเป็นทางเลือกเพิ่มเติม สำหรับนักวิจัยเชิงคุณภาพสามารถพิจารณาเลือกใช้ในการดำเนินการนำเสนอผลการวิจัย ในโครงการต่าง ๆ ตามแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงคุณภาพ, การออกแบบการวิจัย, การนำเสนอผลการวิจัย

ABSTRACT

Presenting of research project's findings is particularly significant for researchers as it can answer the questions and objectives of every research project that all stakeholder prefers. Nowadays, there are many types of research methodologies, including qualitative research, quantitative research, and mixed-method research. Each of these has different strategies, design, data collection and analysis, and patterns of presenting the finding. Qualitative research focuses on finding truth from events and real-life environments and trying to analyze the relationship between events and environments in order to gain in-depth understanding. Most qualitative research is the search for truth in the naturalistic inquiry. This fact is not only factual data, but also includes wealth of interesting information surrounding the phenomena. The essential part of qualitative research is therefore based on presenting findings that can answer research questions. Researchers must have thoroughly understanding of their research paradigm from beginning to end and describe all the continuously details to the readers for their fully and accurately understanding. This paper consequently presents distinctive approaches of presenting the finding of qualitative research which different from quantitative and mix-method research. This is to provide more alternative approaches for researchers in choosing appropriate presentation strategies of the findings of their qualitative projects.

Keywords : Qualitative research, Research design, Findings presentation

บทนำ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีความแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณในหลายมิติ นับตั้งแต่ปรัชญาหรือกระบวนทัศน์ การวิจัย ยุทธศาสตร์การวิจัยรวมถึงระเบียบวิธีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย การระบุกลุ่มประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ไปจนถึงประเด็นเกี่ยวกับข้อมูล การเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจนถึงวิธีการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบและตอบคำถามในการวิจัยที่ผู้วิจัยมีความสนใจได้ โดยทั่วไปแล้ววิธีการที่ใช้ในการวิจัยสองแบบนี้ไม่สามารถใช้แบบเดียวกันได้ เนื่องจากงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาความจริงจากสิ่งและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ มีบริบทที่เฉพาะเจาะจง และมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเชิงลึกอย่างถ่องแท้ โดยไม่มีการจัดกระทำหรือทดสอบข้อมูลใด ๆ เหมือนกับการวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่เป็นแบบประมาณการและยึดถือคุณลักษณะที่ค้นพบ การนำเสนอข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจึงต้องอาศัยความเข้าใจและประสบการณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นสำคัญ จากประเด็นดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการนำเสนอบทความนี้ สารระสำคัญที่จะนำเสนอในบทความนี้จะประกอบด้วย

- 1) ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) การออกแบบการวิจัยและกระบวนการในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ 3) การวิเคราะห์และการแสดงข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ 4) การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ 5) ข้อควรคำนึงในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ 6) สรุปและข้อเสนอแนะ

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างไปจากการวิจัยเชิงปริมาณหลายประการ ที่นำไปสู่การนำเสนอผลการวิจัยที่แตกต่างไปจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยแบบอื่น ๆ เพื่อทำความเข้าใจในลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพได้สะดวกขึ้นในที่นี่จะได้นำเสนอเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
1. วัตถุประสงค์การวิจัย	สร้างความรู้ หรือทฤษฎี ขึ้นมาใหม่จากการวิจัย	ทดสอบหรือยืนยันทฤษฎีหรือความรู้เก่าที่มีอยู่แล้ว
2. กระบวนการค้นคว้าทางการวิจัย	สร้างสรรค์นิยม หรือ การเป็นตัวแทนหรือ การมีส่วนร่วม ที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ความรู้ยังไม่เพียงพอที่จะตอบคำถามจึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมา	ปฏิฐานนิยม นักวิจัยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ความรู้มีอยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องสร้างขึ้นมาใหม่ เพียงแต่นักวิจัยนำเอาความรู้ที่มีอยู่เหล่านั้นมาทดสอบหรือยืนยันก็เป็นการเพียงพอแล้ว
3. จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการวิจัย	เริ่มต้นด้วยปัญหาหรือคำถามหรือโจทย์การวิจัย แล้วจบลงด้วยทฤษฎีที่จะตอบปัญหาหรือคำถามหรือโจทย์การวิจัย	เริ่มต้นด้วยทฤษฎีแล้วจบลงด้วยผลการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎีจากความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามหรือจากผลการทดลอง
4. ยุทธศาสตร์การวิจัย	มีหลากหลาย เช่น แบบบรรยาย แบบศึกษาปรากฏการณ์ แบบการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี แบบการศึกษาวัฒนธรรม แบบกรณีศึกษา แบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีส่วนร่วม เป็นต้น	มียุทธศาสตร์การวิจัยที่เป็นหลักสองแบบคือ แบบการทดลอง กับแบบการสำรวจ มียุทธศาสตร์ที่แยกย่อยออกไปอีก เช่น แบบกึ่งทดลอง แบบไม่มีการทดลอง แบบหาความสัมพันธ์ และแบบบรรยาย เป็นต้น
5. ลักษณะของข้อมูลการวิจัย	มีความเป็นนามธรรม มีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงจากผู้ให้ข้อมูล เป็นการตีความหรืออธิบายความหมาย เป็นข้อความ เป็นตัวหนังสือ เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ	มีความเป็นรูปธรรม เป็นจำนวน เป็นตัวเลข สามารถนับ ชั่ง ตวง วัด ออกมาได้ เป็นความเห็นที่มีต่อคำถามของนักวิจัยที่นักวิจัยกำหนดไว้ล่วงหน้าด้วยตัวนักวิจัยเอง
6. แหล่งที่มาของข้อมูลการวิจัย	มาจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้จากเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ บันทึก หลักฐาน ภาพถ่าย ภาพเขียน ใส่ตที่ศนูปรกรณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้มาจากสื่อสังคมออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย	สถานที่ทดลอง กระบวนการทดลอง ผู้ตอบแบบสอบถามที่นักวิจัยได้ตั้งคำถามและกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าแล้วผู้ตอบเลือกคำตอบตามความเห็นของตน เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่สามารถนับจำนวน หรือ วัด ชั่ง ตวง ออกมาได้
7. วิธีการรวบรวมข้อมูลการวิจัย	ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบต่าง ๆ ทางการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสอบถามปลายเปิด สัการงเกต เข้าร่วม ทั้งเข้าร่วมและสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลแบบเชิงคุณภาพ จาก เอกสารจาก บันทึก หลักฐาน ภาพถ่าย ใส่ตที่ศนูปรกรณ์ สื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ และทางโทรศัพท์	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ การทดลอง แบบต่าง ๆ การจดบันทึกข้อมูลการทดลอง ข้อมูลหรือสถิติต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เช่น รายงานผลการสัมมนา ประชากร เชนระเบียนในสถานพยาบาล การเก็บข้อมูลแบบเชิงปริมาณผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือโทรศัพท์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
8. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาหลายรูปแบบโดยไม่ใช้สถิติ ทำควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลและหยุดเมื่อถึงจุดอิ่มตัว	ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติหลายรูปแบบ เก็บข้อมูลได้ครบถ้วนหรือเพียงพอแล้วจึงทำการวิเคราะห์
9. โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแบบเชิงคุณภาพหลายรูปแบบ ช่วยในการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป ไม่สามารถทำการวิเคราะห์แทนนักวิจัยได้เลย เพียงแต่ช่วยให้มีความสะดวกขึ้นเท่านั้น	ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแบบเชิงปริมาณหลายรูปแบบ ในการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป สามารถทำการวิเคราะห์ออกมาเป็นผลการวิจัยให้แก่นักวิจัยได้เลย
10. การลงมือปฏิบัติการวิจัย	ในการวิจัยเชิงคุณภาพนักวิจัยจะต้องลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตนเองตั้งแต่ต้นจนจบโครงการวิจัย โดยไม่สามารถใช้ผู้ช่วยนักวิจัยกระทำแทนได้ เนื่องจากในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นนักวิจัยจะต้องเป็นผู้บันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดุลยพินิจของตนเองซึ่งจะต้องกระทำควบคู่กันไปในระหว่างการเก็บข้อมูลจนข้อมูลอิ่มตัว โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ไม่สามารถตัดสินใจแทนนักวิจัยได้เป็นแต่เพียงช่วยให้การดำเนินการรวดเร็วขึ้นเท่านั้น	ในการวิจัยเชิงปริมาณนั้นนักวิจัยสามารถใช้ผู้ช่วยนักวิจัยทำการแทนได้หลายอย่าง เช่น การส่งและการติดตามแบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีคำตอบอยู่แล้วเพียงแต่ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ตรงกับความเห็นของตนเท่านั้น ผู้ช่วยนักวิจัย ไม่มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นหรือใช้ดุลยพินิจใด ๆ อีกทั้งในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นก็สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการแทนนักวิจัยได้เลย นักวิจัยเป็นเพียงอ่านและตีความข้อมูลเป็นหลัก
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลการวิจัย	ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นนักวิจัยต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ให้ข้อมูลโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันโดยมีหลักประกันในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลตามจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัยจึงจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้ข้อมูลตามที่ต้องการ	ในการวิจัยเชิงปริมาณนั้นความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับผู้ตอบแบบสอบถามแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ เลย เช่นการส่งและรับกลับทางทางไปรษณีย์ ทั้งสองฝ่ายจะไม่รู้จักกัน หรือในกรณีที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงปริมาณก็จะมีความสัมพันธ์เพียงผิวเผินและเป็นเพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น
12. การนำเสนอและแสดงข้อมูลการวิจัย	นำเสนอโดยไม่ได้แสดงตัวเลขหรือสถิติแต่ใช้วิธีการนำเสนอแบบต่าง ๆ เช่น แบบกล่อง แบบจำลองต้นไม้การตัดสินใจ แบบผังการไหลของงานแบบเครือข่าย เป็นต้น มีการบรรยายประกอบ	นำเสนอโดยการแสดงตัวเลขสถิติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตาราง แผนภูมิ หรือกราฟ แบบต่าง ๆ เช่น แบบแท่ง แบบเส้น แบบพาย เป็นต้น มีการตีความและอธิบายข้อมูล ตัวเลข สถิติ ประกอบ
13. การนำเสนอผลการวิจัย	นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยนำเสนอหัวข้อเรื่อง (Themes) พร้อมประเภทหรือหัวข้อเรื่องหลัก (Categories) ที่เป็นส่วนประกอบของหัวข้อเรื่องหลัก และรหัส (Codes) เป็นส่วนประกอบของหัวข้อเรื่องหลัก โดยคัดเลือกข้อความ (Direct quotes) ของผู้ให้ข้อมูลหลักมานำเสนอประกอบ	นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยนำเสนอผลการทดสอบสมมุติฐานที่นักวิจัยได้กำหนดไว้ตั้งแต่แรกเริ่มด้วยตัวเลข สถิติ รวมทั้งคำอธิบายว่าผลการทดสอบสมมุติฐานเป็นไปตามสมมุติฐานหรือยืนยันทสมมุติฐานที่นักวิจัยตั้งไว้ล่วงหน้าตั้งแต่แรกหรือไม่ และเพราะเหตุใดผลการวิจัยที่ได้จึงไม่เป็นไปตามนั้น
14. การเขียนรายงานการวิจัย	มีความยืดหยุ่นสูง ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยจะขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงคุณภาพที่นักวิจัยเลือกใช้ การกำหนดจำนวนบทของเนื้อหาไม่มีการกำหนดที่แน่นอนตายตัว บางโครงการอาจมีถึง 10 บทหรือมากกว่าได้	การเขียนรายงานการวิจัยมีรูปแบบที่กำหนดไว้ อย่างแน่ชัดและแน่นอนตายตัว การแบ่งจำนวนบทของเนื้อหาที่กำหนดไว้ตายตัวคือ หัวบท แต่บางโครงการอาจแยกกรณีที่ศึกษาเป็นอีกบทหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่แล้วจะนำไปบรรจุไว้ในบทการทบทวนวรรณกรรม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
15. การนำผลการวิจัยไปใช้	นำไปใช้ได้ในช่วงจำกัดคือใช้อธิบายปรากฏการณ์หรือบริบทที่ทำการศึกษาแต่ในบางกรณีสามารถใช้สามัญการได้	ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ยืนยันสมมุติฐาน การศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ผ่านมามีสามารถนำไปสามัญการในบริบทอื่นได้

ที่มา: Joungtrakul, 2010, pp. 12-13; Joungtrakul & Wongprasith, 2019, pp. 3-11; Suwan, 2001, p.16; Babbie, 2008, pp. 439-440; pp. 467-468; Bryman, 1988, p.38; Creswell, 2009, pp.16-19; 2013, pp. 102-106; Creswell & Plano Clark, 2018, pp.34-38; Kothari, 2004, pp. 95-121; Research Strategies, nd. Online.

จากตารางที่ 1 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะหรือธรรมชาติของการวิจัยเชิงคุณภาพมีความแตกต่างจากลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณแบบเป็นตรงกันข้าม ดังนั้นในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพนักวิจัยจำเป็นต้องตระหนักถึงความแตกต่างของการวิจัยทั้งสองประเภทนี้ประกอบด้วย

การออกแบบการวิจัยและกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

การออกแบบการวิจัยนำไปสู่กระบวนการดำเนินการวิจัย การออกแบบการวิจัยเป็นการวางแผนการวิจัย (Joungtrakul, 2017, pp. 172-202, 2020, pp. 9-33) เพื่อทำความเข้าใจกับลักษณะของการออกแบบการวิจัย และกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพได้ชัดเจนขึ้น ในส่วนนี้จะใช้วิธีการเปรียบเทียบการออกแบบการวิจัยและกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณเช่นเดียวกับวิธีการที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น โดยปรากฏในตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการออกแบบการวิจัยและกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
1. การกำหนดหัวข้อการวิจัย	พิจารณาจากประเด็นการวิจัยที่สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ	พิจารณาจากประเด็นการวิจัยที่สอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ
2. การทบทวนวรรณกรรม	ทบทวนวรรณกรรมเพียงเล็กน้อยโดยทำพอประมาณเพื่อทำความเข้าใจกับประเด็นที่จะทำการวิจัยหรือในบางกรณี เช่น ในการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีบางกรณีไม่จำเป็นต้องทบทวนวรรณกรรมเลยและในการทบทวนวรรณกรรมในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาดำเนินการของโครงการโดยจะนำวรรณกรรมเข้ามาใช้ในช่วงเวลาใดก็ได้ตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นจนจบ	ต้องทบทวนวรรณกรรมจำนวนมากอย่างกว้างขวางลึกซึ้งและทั่วถึงเพื่อกำหนดประเด็นที่ลดทอนลงมาจากวรรณกรรมจำนวนมากมาเป็นประเด็นขนาดเล็ก หรือสกัดตัวแปรออกมาจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้ได้เพื่อนำไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและตั้งสมมุติฐานการวิจัยและนำไปใช้ประกอบในการอภิปรายผลการวิจัย การทบทวนวรรณกรรมในการวิจัยเชิงปริมาณต้องทำให้เสร็จสิ้นและหยุดนิ่งก่อนที่จะดำเนินการขั้นตอนต่อไปได้
3. การกำหนดคำถามการวิจัย	กำหนดคำถามการวิจัยแบบเปิดที่สามารถเปิดทางไปสู่การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ	กำหนดคำถามการวิจัยที่เฉพาะเจาะจงหรืออาจใช้สมมุติฐานแทนคำถามการวิจัยได้
4. การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย	กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยที่เปิดทางและนำไปสู่การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ	กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยที่เฉพาะเจาะจงที่นำทางไปสู่การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
5. การกำหนดสมมุติฐานการวิจัย	ไม่มีการกำหนดสมมุติฐานการวิจัยเพราะผลการวิจัยจะนำไปสู่สมมุติฐานการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพอาจนำเสนอในรูปแบบของสมมุติฐานหรือประพจน์ได้ ทั้งนี้เพื่อนำไปทดสอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป แต่อาจมีสมมุติฐานชั่วคราวในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลได้	มีการกำหนดสมมุติฐานเพื่อใช้ทำการทดสอบทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วที่นักวิจัยทบทวนแล้ว สกัคค์ตรองออกมาอันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยเชิงปริมาณทุกรูปแบบยกเว้นการวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นแบบการสำรวจเบื้องต้น เป็นการสำรวจในวงกว้างเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน
6. การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย	การวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีกรอบแนวคิดในการวิจัยแต่อาจนำเสนอแนวทางการดำเนินการวิจัยแบบกว้าง ๆ ได้เพราะผลของการวิจัยจะนำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย	มีการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินการวิจัยส่วนต่าง ๆ ยกเว้นการวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นแบบการสำรวจเบื้องต้น
7. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	มีการกำหนดประเภทของผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อใช้เป็นฐานในการหาผู้รู้	มีการกำหนดจำนวนประชากรที่จะใช้ในการวิจัยที่แน่นอนเพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างตามแบบเชิงปริมาณ
8. การกำหนดจำนวนตัวอย่าง	ไม่สามารถกำหนดจำนวนตัวอย่างตายตัวได้ เพราะขึ้นอยู่กับภารกิจจุดอิมตัวของข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแต่สามารถใช้วิธีการกำหนดจากประสบการณ์ของนักวิจัยที่เป็นที่ยอมรับหรือวิธีการคำนวณหาจุดอิมตัวของข้อมูลได้	มีการกำหนดจำนวนตัวอย่างที่ชัดเจนแน่นอน โดยใช้วิธีการคำนวณแบบต่าง ๆ หรือเลือกจากตารางที่กำหนดกลุ่มตัวอย่างเทียบกับประชากรที่มีผู้จัดทำไว้แล้วหรือกำหนดตามวิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยที่ใช้สมการโครงสร้าง
9. การสุ่มตัวอย่าง	ใช้การเลือกแบบเจาะจงเป็นหลักตามด้วยการตามแบบบอกต่อ โดยต้องคำนึงถึงวิธีการที่เป็นแบบเฉพาะของยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงคุณภาพแต่ละแบบประกอบด้วย	ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายแบบตามแนวทางการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณรวมทั้งแบบที่มีความน่าจะเป็น ตามด้วยวิธีการย่อยในการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น แบบง่ายแบบชั้นภูมิ แบบหลายขั้นตอน เป็นต้น
10. การกำหนดแหล่งข้อมูล	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
11. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	ใช้วิธีการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะ เช่น แบบสัมภาษณ์หรือแบบสังเกต เป็นต้น โดยมีกระบวนการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพที่ไม่ใช้สถิติ	ใช้วิธีการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแบบสอบถามที่จะต้องตรวจสอบและควบคุมคุณภาพทั้งในด้านความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สถิติเข้ามาทำการทดสอบมาตรฐานคุณภาพทั้งสองด้าน
12. การเก็บข้อมูลการวิจัย	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
13. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
14. การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
15. การนำเสนอและแสดงข้อมูลการวิจัย	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
16. การนำเสนอผลการวิจัย	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
17. การเขียนรายงานการวิจัย	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1
18. การนำผลการวิจัยไปใช้	ดูตารางที่ 1	ดูตารางที่ 1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
19. การสร้างความน่าเชื่อถือของการวิจัย	ความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ความเชื่อถือได้ (Credibility) ความสามารถถ่ายโอนได้ (Transferability) ความสามารถพึ่งพาได้ (Dependability) ความสามารถตรวจสอบได้ (Auditability) ความสามารถในการยืนยันได้ (Confirmability) เป็นต้น	ความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงปริมาณขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ได้มาตรฐานตามค่าสถิติที่กำหนดไว้ทั้งในด้านความตรง (Validly) และความเที่ยง (Reliability) อีกทั้งยังให้ความเชื่อถือเชื่อมั่นในตัวเลข และสถิติแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นการยืนยันการพิสูจน์
20. การรักษาจริยบรรณวิชาชีพนักวิจัย	ต้องรักษาจริยบรรณวิชาชีพนักวิจัยอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้นอกจากจะคำนึงถึงประเด็นการโจรกรรมทางวรรณกรรมแล้วยังต้องมีมาตรการทางจริยบรรณเพื่อคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น การขอคำยินยอม การรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลหลักรวมทั้งการปกปิดรักษาความลับเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดต้องอาศัยความเชื่อมั่นเชื่อถือซึ่งกันและกันจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหลักจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก	นักวิจัยเชิงปริมาณต้องรักษาจริยบรรณวิชาชีพวิจัยอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการโจรกรรมทางวรรณกรรม เพราะในการวิจัยเชิงปริมาณนั้นนักวิจัยจะต้องใช้วรรณกรรมเป็นจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาการโจรกรรมวรรณกรรม ส่วนในประเด็นการคุ้มครองผู้ตอบแบบสอบถามนั้นไม่สู้มีปัญหามากนักเนื่องจากระยะห่างระหว่างนักวิจัยกับผู้ตอบแบบสอบถามห่างไกลกันและอาจไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่ต้องระมัดระวังเช่นกัน

ที่มา: Joungtrakul, 2010, pp. 205-244; 479-520; 525-567; Joungtrakul, 2017, pp. 172-206; Joungtrakul, 2020, pp. 9-33; Joungtrakul & Wongprasith, 2019, pp. 1-13; Babbie, 2008, pp.94-127 ; Creswell, 2009, pp. 95-224; 2013, pp. 15-66; Creswell & Plano Clark, 2018, pp.51-98; Kothari, 2004, pp.31-52.

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่ากระบวนการในการออกแบบการวิจัยและการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพกับเชิงปริมาณ แม้ว่าจะมีประเด็นที่จะต้องดำเนินการคล้ายกันแต่วิธีการดำเนินการในแต่ละประเด็นนั้นมีความแตกต่างกัน นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพจึงจำเป็นจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างในรายละเอียดของการออกแบบการวิจัย และการดำเนินการวิจัยทั้งสองแบบด้วย

การวิเคราะห์และการแสดงข้อมูลกับการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพมีความแตกต่างจากข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นอย่างมาก ดังได้กล่าวมาแล้ว ข้อมูลเชิงคุณภาพมีลักษณะเป็นความจริงที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติ ไม่ได้เป็นเพียงข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงปรากฏการณ์ (Phenomenon) ที่น่าสนใจโดยรอบสิ่งที่ศึกษาด้วย (Athens, 2010, p.88) ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสถานการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงซึ่ง เป็นข้อมูลที่ต้องอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ การบันทึกหรือวิธีการอื่น (Yin, 2011, p.109; Taylor, Bogdam, & DeVault, 2006, p.54, p.102)

เนื่องจากคุณลักษณะหรือลักษณะเฉพาะของข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณ กล่าวคือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก โดยการวิเคราะห์เนื้อหานี้มีตั้งแต่การวิเคราะห์ตามกระบวนการของการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบแผนในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเบื้องต้นหรือพื้นฐาน แล้วก้าวไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา โดยทั่วไปซึ่งมีหลายแบบ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวทางของ Hsieh and Shannon (2005, p. 1278) ที่แบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นสามแนวทาง (Joungtrakul & Wongprasith, 2019, pp. 5-6) นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบของการวิเคราะห์ที่ใช้กับยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงคุณภาพในแต่ละรูปแบบเป็นการเฉพาะอีกด้วย (Joungtrakul & Wongprasith, 2019, pp. 11-12) เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลตามยุทธศาสตร์การวิจัยแบบบรรยายที่มีการนำชุดของประสบการณ์ของบุคคลมาทำการวิจัย นักวิจัยอาจจะใช้วิธีการวิเคราะห์ตามแบบของ Andrews, Squire, and Tamboukou (2008, unpagued) ตามรายละเอียดที่บรรยายไว้ใน Doing Narrative Research ตีพิมพ์ในปี 2013 หรือ Lieblich, Tuval-Mashiach, & Zilber (1998, unpagued) ตามรายละเอียดที่บรรยายไว้ใน Narrative Research: reading, analysis, and interpretation ตีพิมพ์ในปี 1998 เป็นต้น ในขณะที่การวิเคราะห์ข้อมูลตามยุทธศาสตร์แบบกรณีศึกษาที่มีการค้นหาเพื่อรวบรวมและตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณี อาจใช้วิธีการวิเคราะห์ตามแบบของ Merriam (1998, unpagued) ตามรายละเอียดที่บรรยายไว้ใน Case Study Research in Education: A Qualitative Approach ตีพิมพ์ในปี 1988 หรือ Stake (1995, unpagued) ตามรายละเอียดที่บรรยายไว้ใน The Art of Case Study Research ตีพิมพ์ในปี 1995 เป็นต้น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีการนำเสนอข้อมูลและการแสดงข้อมูลเช่นเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณแต่รูปแบบของการนำเสนอและแสดงข้อมูลมีวิธีการที่แตกต่างกันไป จากการศึกษาของ Verdinelli and Scagnoli (2013, p. 364) พบว่าการนำเสนอและการแสดงข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งได้ออกเป็นเก้ารูปแบบ คือ แบบกล่อง (Boxed display) แบบจำลองต้นไม้การตัดสินใจ (Decision tree modeling) แบบผังการไหลของงาน (Flow chart) แบบขั้นบันได (Ladder) แบบแมทริกซ์ (Matrix) แบบเปรียบเทียบ (Metaphorical visual display) แบบปรับปรุงไดอะแกรมของเว็น (Modified Venn diagram) และแบบแบ่งชั้น (Taxonomy) (Verdinelli & Scagnoli, 2013, p. 364) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้นำเสนอและแสดงในรูปแบบต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะเชื่อมโยงไปยังการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพในลำดับต่อไป

การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีความแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณหลายประการดังที่ได้นำเสนอมาข้างต้น จึงนำไปสู่ความแตกต่างในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย การนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณ จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมทั้งนำเสนอผลการทดสอบสมมุติฐานของการวิจัย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาของ Reay et al. (2019, p. 205) พบว่ามีการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นที่นิยมใช้กันมากจํานวนห้ารูปแบบ ดังปรากฏใน ตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพทำรูปแบบ

รูปแบบการนำเสนอ	คำอธิบาย/แหล่งข้อมูล/ข้อดี/ข้อกังวล
1. แบบแผนภูมิ (Chart)	การนำเสนอแบบนี้เป็นการนำเสนอโครงสร้างของรหัสที่ใช้ในการจัดระเบียบเนื้อหาของข้อมูล แผนภูมินี้จะแสดงรหัส ตารางข้อมูลที่จัดระเบียบโดยโครงสร้างของรหัส โดยมีการนำเสนอตัวอย่างข้อมูลประกอบด้วย ข้อดีของการนำเสนอแบบนี้คือ อธิบาย ความสอดคล้องระหว่างส่วนต่าง ๆ ของข้อมูลกับรหัสเชิงทฤษฎีโดยการชี้นำผู้อ่านให้เดินตามเส้นทางการวิเคราะห์ไปได้ด้วยดีกับผู้ตรวจพิจารณาเนื่องจากมีความคุ้นเคย แสดงให้เห็นถึงความแกร่งหรือความเชื่อถือได้เนื่องจากเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป สำหรับข้อที่ต้องระมัดระวังของการนำเสนอแบบนี้คือ ส่วนของตัวอย่างของข้อมูลลดทอนความสมบูรณ์ของข้อมูล และมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นที่โครงสร้างของรหัสแบบเส้นตรง
2. แบบบรรณพิลาส (Vignettes)	เป็นการนำเสนอเรื่องราวแบบสั้น ๆ ที่มาจากข้อมูลที่จัดระเบียบเนื้อหาของข้อมูล ตารางใช้บรรณพิลาสเพื่อแสดงด้านต่าง ๆ ของปรากฏการณ์ จุดเด่นของการนำเสนอแบบนี้คือให้รายละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับเหตุการณ์ภายใน ส่วนข้อที่สมควรระมัดระวังคือ การให้ความสำคัญกับบรรณพิลาสบางชิ้นในขณะที่บางส่วนถูกละเลยหรือลดความสำคัญ เป็นการยากที่จะประเมินได้ว่าการศึกษาข้อมูลได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ
3. แบบตามกาลเวลา (Temporal Phases)	เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่ได้รับการจัดระเบียบแสดงถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาแบบจำลองกระบวนการแสดงให้เห็นถึงช่วงระยะเวลา ตารางข้อมูลแสดงการจัดระเบียบตามช่วงเวลา จุดเด่นของการนำเสนอแบบนี้คือการแสดงข้อมูลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไปของเหตุการณ์ มีการเน้นข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือความเสถียรของบริบท ส่วนข้อที่ควรระมัดระวังคือ ระดับความสำคัญของข้อมูลที่นำเสนอขึ้นอยู่กับประเภทและคุณภาพของข้อมูล
5. แบบมานุษยวิทยา (Anthropological)	การนำเสนอแบบนี้เน้นบริบทโดยรวมของการวิจัยในเนื้อหา สร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในปรากฏการณ์ที่ให้ความสนใจ จุดเด่นของการนำเสนอแบบนี้คือให้คำอธิบายการวิเคราะห์ของเรื่องราวโดยรวม ความสมบูรณ์ของบริบทสามารถนำมาแสดงได้ ส่วนข้อควรระมัดระวังคือ ยากที่จะสามารถประเมินการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบได้ ต้องมีความเชื่อถือในตัวผู้เล่าเรื่อง ยากที่จะนำเสนอส่งรายงานไปตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ได้เนื่องจากความยาวของรายงาน

ที่มา: Reay et al., 2019, p. 205.

การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพแบบแรกในตารางที่ 3 เป็นการนำเสนอแบบที่ใช้แผนภูมิแสดงผลการวิจัย กล่าวคือเป็นการนำเสนอโครงสร้างระดับชั้นของกลุ่มรหัส เช่น เริ่มจากระดับที่หนึ่งเป็นระดับแนวคิดหรือมโนทัศน์ (Concepts) ระดับที่สองเป็นระดับหัวข้อเรื่องหลัก (Themes) และระดับที่สามเป็นการนำเสนอผลรวมของมิติต่าง ๆ (Aggregate dimensions) การนำเสนอแบบนี้ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพตามยุทธศาสตร์ของทฤษฎี (Grounded theory) ตามที่ Strauss and Corbin (1998, unpagged) ได้บรรยายไว้ใน Basic of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1998 โดยนำเสนอโครงสร้างของรหัสดังกล่าวพร้อมทั้งคัดเอาข้อมูลจากคำพูดของผู้ให้ข้อมูลมาอ้างตรง (Quotations) เพื่อสนับสนุนรหัสต่าง ๆ (Reay et al., 2019, p. 206) รายละเอียดการดำเนินการและตัวอย่างสามารถศึกษาได้จากผลงานของ Gioia, Corley, and Hamilton (2012, pp. 1-31) จำเนียร จวงตระกูล (Joungtrakul, 2009, pp.156-347) และ Reay et al. (2019, pp. 206-207)

แบบที่สองคือ แบบบรรณพิลาส (Vignettes) การนำเสนอแบบนี้มีลักษณะเป็นการบรรยายเป็นพื้นฐาน บรรณพิลาสเป็นศัพท์บัญญัติโดยราชบัณฑิตยสถาน มีลักษณะเป็นการบรรยายหรืออธิบายกิจกรรมหรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพแบบนี้จะกระทำโดยยึดหัวข้อเรื่องหลักที่สำคัญ (Master theme) เป็นตัวตั้งแล้วแบ่งสาระของการนำเสนอออกเป็นส่วนย่อยต่าง ๆ เพื่ออธิบายหรือสนับสนุนหัวข้อเรื่องหลักซึ่งอาจมีหลายประเด็นอันมีลักษณะเป็นแบบแสดงและเล่าเรื่องราว (Reay et al., 2019, pp. 207-208) รายละเอียดการดำเนินการ และตัวอย่างสามารถศึกษาได้จากผลงานของ Gourlay et al. (2014, pp. 1-11) Hughes and Huby (2004, pp. 36-51) และ Kandemir and Budd (2018, online)

แบบที่สามคือ การนำเสนอแบบตามช่วงของกาลเวลา (The temporal phases approach) เป็นวิธีการนำเสนอโดยยึดถือช่วงเวลาเป็นสำคัญในการอธิบายเหตุการณ์ที่แบ่งออกเป็นตามช่วงระยะเวลา นำเสนอภายในช่วงเวลา วัน เดือน ปี (Chronological timeline) เพื่อแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไรและพัฒนาไปอย่างไรในช่วงเวลา (Reay et al., 2019, pp. 208-209) ทั้งนี้โดยใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่ระบุในส่วนนี้เข้ามาเป็นส่วนประกอบ รายละเอียดศึกษาได้จากงานของ Lok and De Ron (2013, pp. 185-207) และ Wright and Zammuto (2013, pp. 308-330)

แบบที่สี่คือ การนำเสนอแบบการคัดข้อมูลขนาดยาว (Long data excerpts) มีลักษณะคล้ายกับแบบบรรณพิลาส แต่นักวิจัยนำเสนอข้อมูลดิบจากแหล่งข้อมูลแทนการที่นักวิจัยนำข้อมูลมาเรียบเรียงใหม่ลงในบรรณพิลาส เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่นำข้อมูลมานำเสนอได้สมบูรณ์มากขึ้น (Reay et al., 2019, pp. 209-211) รายละเอียดศึกษาได้จากงานของ Barley (2016, pp. 1-8) และ Jarzabkowski and Le (2017, pp. 433-462)

แบบที่ห้าคือ การนำเสนอแบบมานุษยวิทยา (Anthropological) เป็นวิธีการที่ให้อิสระแก่นักวิจัยที่จะสามารถนำเสนอเรื่องราวได้ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น (Reay et al., 2019, pp. 211-212) รายละเอียดศึกษาได้จากงานของ Gehman, Trevino, and Garud (2013, pp. 84-112) และ Roja (2010, pp. 1263-1280)

การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาเป็นการนำเสนอในการ เขียนรายงาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนการนำเสนอผลการวิจัยด้วยวาจา เช่น การนำเสนอในการประชุมวิชาการนั้น มีรายละเอียดที่แตกต่างออกไปสามารถศึกษาได้จากผลงานของ Sheree and Clark (2018, pp. 1-10)

ข้อควรคำนึงในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเด็นปัญหาสำคัญที่นักวิจัยจะต้องคำนึงถึงในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพก็คือความตระหนักถึงข้อแตกต่างของการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยแบบอื่น ๆ ทุกประการอันเป็นที่มาของวิธีการที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัยที่แตกต่างออกไป ส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักวิจัยจะต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลา คือประเด็นด้านจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัย (Ethical issues) และประเด็นความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Rigor or trustworthiness) (Joungtrakul, 2020, pp. 41-106) อันจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยเกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือในคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยจะต้องนำเสนอมาตรการทางจรรยาบรรณวิชาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลหลักให้ครบทุกด้าน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องนำเสนอกลยุทธ์ในการสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพให้ครบทุกด้านเช่นกัน (Joungtrakul, 2020, pp. 71-106)

สรุป

บทสรุป

การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างจากการนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณ ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพมีคุณลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นแบบตรรกกันข้าม ที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน 15 ประการ ดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 1 ส่วนในการดำเนินการวิจัยนั้นมีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการรวม 20 กิจกรรม ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2 แม้ว่าประเด็นกิจกรรมจะมีหัวข้อเรื่องคล้ายกัน แต่สิ่งที่จะต้องดำเนินการในรายละเอียดจะมีความแตกต่างกัน ประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือลักษณะของข้อมูลวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าไปสู่การนำเสนอและการแสดงข้อมูลก็มีความแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณ ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ นำไปสู่การนำเสนอข้อค้นพบหรือผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีรูปแบบการนำเสนอหารูปแบบ ดังที่แสดงในตารางที่ 3 เนื่องจากการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีรูปแบบการนำเสนอโดยเฉพาะนักวิจัย จำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ใหม่ รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ ที่จะทำให้การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

นักวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะนักวิจัยมือใหม่หรือนักวิจัยที่ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากเดิมมาเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพควรตระหนักถึงความแตกต่างหรือคุณลักษณะเฉพาะของการวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องจากลักษณะเฉพาะดังกล่าวนี้ มีผลต่อการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้นักวิจัยควรตระหนักถึงประเด็นด้านจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัย และประเด็นความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพตลอดเวลาและปฏิบัติให้ครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- Andrews, M., Squire, C., & Tamboukou. (2013). *Doing narrative research*. Los Angeles, CA : Sage Publication.
- Athens, L. (2010). Naturalistic Inquiry in Theory and Practice. *Journal of Contemporary Ethnography*, 39(1), 87-125.
- Babbie, E. (2008). *The Basics of Social Research* (4th ed.). Belmont, CA : Thomson Wadsworth.
- Barley, S. R. (2016). 60th anniversary essay: Ruminations on how we became a mystery house and how we might get out. *Administrative Sciences Quarterly*, 61(1), 1-8.
- Bryman, A. (1988). *Quantity and Quality of Social Research*. London : Routledge.
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (3rd ed.). Los Angeles : SAGE.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, California : SAGE.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (3rd ed.). Los Angeles : SAGE Publications, Inc.
- Gehman, J., Trevino, L., & Garud, R. (2013). Values Work: A Process Study of the Emergence and Performance of Organizational Values Practices. *Academy of Management Journal*, 56(1), 84-112.

- Gioia, D. A., Corley, K. G., & Hamilton, A. L. (2012). Seeking Qualitative Rigor in Inductive Research: Notes on the Gioia Methodology. *Organizational Research Methods, 16*(1), 1-31.
- Gourlay, A., Mshana, G., Birdthistle, I., Bulugu, G., Zaba, B., & Urassa, M. (2014). Using vignettes in qualitative research to explore barriers and facilitating factors to the uptake of prevention of mother-to-child transmission services in rural Tanzania: a critical analysis. *BMC Medical Research Methodology, 14*(21), 1-11.
- Hsieh, H-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research, 15*(9), 1277-1288.
- Hughes, R., & Huby, M. (2004). The Construction and interpretation of vignettes in social research. *Social Work & Social Sciences Review, 11*(1), 36-51.
- Jarzabkowski, P. A., & Le, J. K. (2017). We have to do this and that? You must be joking: Constructing and responding to paradox through humor. *Organization Studies, 38*(3-4), 433-462.
- Joungtrakul, J. (2009). *Industrial Democracy and Best Practice in Thailand*. Saarbrücken, Germany: LAP Lambert Academic Publishing AG & Co. KG. (In Thai)
- Joungtrakul, J. (2010). *Qualitative Research: A Tool for Knowledge Creation for National Development*. Bangkok : Business Law Center International Company Limited. (In Thai)
- Joungtrakul, J. (2017). Research Design in Practice:: A Study from Research Articles in Academic Journal in Thailand. *Praewar Kalasin Academic Journal, 4*(2), 172-206. (In Thai)
- Joungtrakul, J. (2020). *Research Design: Ethical and Trustworthiness Issues in Qualitative Research*. Bangkok : Business Law Center International Company Limited. (In Thai)
- Joungtrakul, J. & Wongprasith, N. (2019). Content Analysis in Qualitative Research. *PAAT Journal, 2*(2), 1-14. (In Thai)
- Kandemir, A., & Budd, R. (2018). Using Vignettes to Explore Reality and Values With Young People. *Social Research, 19*(2). Retrieved September 13, 2020, from <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/download/2914/4194>
- Kothari, C. R. (2004). *Research Methodology: Methods and Techniques* (2nd ed.). New Delhi : New Age International (P) Limited, Publishers.
- Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (1998). *Narrative Research: reading, analysis, and interpretation*. Thousand Oaks : Sage Publications.
- Lok, J., & De Ron, M. (2013). On the plasticity of institutions: Containing and restoring practice breakdowns at the Cambridge University Boat Club. *Academy of Management Journal, 56*(1), 185-207.
- Merriam, S. B. (1988). *Case Study Research in Education: A Qualitative Approach*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Reay, T., Zafar, A., Monteiro, P., & Glaser, V. (2019). Presenting Findings from Qualitative Research: One Size Does Not Fit All!. *Research in the Sociology of Organizations, 2019*, 201-216.
- Research Strategies. (n.d.). *EDP520 Research Methods in Education*. Retrieved August 29, 2020, from <http://web.csulb.edu/~arezaei/EDP520/powerpoint/6%20research%20strategies%20short%20.ppt>
- Roja, F. (2010). Power through institutional work: Acquiring academic authority in the 1968 third world strike. *Academy of Management Journal, 53*(6), 1263-1280.
- Sheree, B., & Clark, A. M. (2018). Improving Qualitative Research Findings Presentations: Insights From Genre Theory. *International Journal of Qualitative Methods, 17*, 1-10.
- Stake, R. E. (1995). *The Art of Case Study Research*. Thousand Oaks : Sage.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basic of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). California : SAGE.
- Suwan, M. (2001). *Research Methodology in Social Sciences and Humanities*. Bangkok : O.S. Printing House. (In Thai)
- Taylor, S. J., Bogdam, R., & DeVault, M. L. (2006). *Introduction to Qualitative Research Methods: a Guidebook and Source* (4th ed.). USA : Wiley.
- Verdinelli, S., & Scagnoli, N. (2013). Data Display in Qualitative Research. *International Journal of Qualitative Methods, 12*, 359-381.
- Wright, A. L., & Zammuto, R. F. (2013). Wielding the willow: Processes of institutional change in English county cricket. *Academy of Management Journal, 56*(1), 308-330.
- Yin, R. K. (2011). *Qualitative Research from Start to Finish*. New York : Guilford.

ผู้เขียนบทความ

ดร.วรรณวิชนี ถนอมชาติ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
เลขที่ 169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข
อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20131
E-mail: wanvice@buu.ac.th
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย อันพิมพ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการธุรกิจ
E-mail: uthai.u@ubu.ac.th
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จำเนียร จวงตระกูล	อาจารย์พิเศษ คณะบริหารศาสตร์
E-mail: professordrjj@gmail.com
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี